

क) प्रकल्प विभाग

१) प्रकल्प सल्ला सेवा :

पणन मंडळाकडून राज्यातील बाजार समित्यांना व सहकारी संस्थांना गेल्या काही वर्षात प्रकल्प सल्ला पुरविण्यात आला होता. या उपक्रमास मिळालेला प्रतिसाद लक्षात घेवून सर्व सोयीनीयुक्त अशा प्रकल्प सल्ला विभागाची २३ जुलै २००३ रोजी स्थापना झाली.

या विभागामार्फत वेगवेगळ्या प्रकारच्या सेवा देण्यात येतात. सहकारी संस्था, बाजार समित्या, खाजगी उद्योग यांना सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करणे, पणन संचालनालयाकडील प्राप्त प्रस्तावांवर अभिप्राय अहवाल या सारख्या सेवा पुरविण्यात येतात. तसेच पणन मंडळामार्फत उभारणेत येणा-या सुविधांचे प्रकल्प अहवाल अनुदानाकरिता तयार करून RKVY व अपेडा यांना सादर करण्यात येतात.

प्रकल्प सल्ला विभाग सद्यस्थितीत कृषि प्रक्रिया प्रकल्पांना सल्ला सेवा पुरवित आहे. अशा सर्व प्रकल्पाची एकूण अंदाजित किंमत सुमारे रु.२४० कोटी आहे. अशा सर्व तसेच प्रकल्प अहवालांचे मुल्यांकन करून प्रकल्पाद्वारे २०१३-१४ या आर्थिक वर्षात पणन मंडळास सुमारे रु.६.०० लाख सल्ला सेवा म्हणून प्राप्त झालेले आहेत. सन २०१३-१४ या आर्थिक वर्षात पणन मंडळामार्फत एकूण ३ सविस्तर प्रकल्प अहवाल व १७ अभिप्राय अहवाल तयार करून देण्यात आले आहेत.

२) राज्यातील नियोजित निर्यात सुविधा केंद्रे:

कृषि निर्यात क्षेत्र अंतर्गत अपेडा, आर.के.व्ही.वाय. अंतर्गत मंजूर प्रकल्पांचे वाढीव किंमतीनुसार प्रकल्प अहवाल तयार करून राज्य शासनास सादर केले.

अपेडा, नवी दिल्ली यांचेकडे विकिरण प्रकल्प इमारतीमध्ये भाजीपाला प्रक्रिया युनिटकरिता प्रकल्प अहवाल तयार करून सादर केला. (प्रकल्प खर्च रु.३००.३१). या प्रकल्पांना अपेडा, नवी दिल्ली यांच्यामार्फत १००% अनुदान मंजूर करण्यात आले.

३) टर्मिनल मार्केट :

केंद्र शासनामार्फत सार्वजनिक व खाजगी भागीदारी संकल्पनेतून टर्मिनल मार्केटस उभारण्यात येणार आहेत. मुंबई((ठाणे), नाशिक व नागपूर या ठिकाणी राज्यात उभारण्यात येणार आहेत. या प्रकल्पांचा अंदाजित प्रकल्प खर्च खालील प्रमाणे आहे.

अ.क्र.	टर्मिनल मार्केट	अंदाजित खर्च रु.कोटी
१	मुंबई((ठाणे)	२००-२५०
२	नाशिक	६०
३	नागपूर	५५

राज्यात उभारण्यात येणा-या टर्मिनल मार्केटसच्या अंमलबजावणीकरिता मा. पणन मंत्री महोदयांचा अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय समितीची स्थापना करण्यात आली. मा.प्रधान सचिव (सहकार व पणन) हे नोडल ऑफिसर व राज्याचे पणन संचालक हे अतिरिक्त नोडल ऑफिसर म्हणून कामकाज पाहात आहेत. प्रस्तावित टर्मिनल मार्केट हे सार्वजनिक खाजगी भागीदारीतून उभारण्यात येणार असून हब आणि स्पोक संकल्पनेवर चालविली जाणार आहेत. प्रस्तावित टर्मिनल मार्केटस (Built Own and Operate) या धर्तीवर स्पर्धात्मक निविदा प्रक्रियेतून निवडलेल्या खाजगी उद्योजकाकडून चालविले जाणार आहेत. टर्मिनल मार्केटकरिता राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानातून प्रकल्प खर्चाच्या २५ ते ४० टक्के परंतु कमाल रु. ५० कोटी इतके अनुदान प्राप्त होऊ शकते.

खाजगी उद्योजकाची निवड दोन टप्प्यात (Request for Qualification & Request for Proposal) स्पर्धात्मक निविदा प्रक्रिया पूर्ण करण्यात येणार आहे.

केंद्रशासनाने जुलै २००९ मध्ये टर्मिनल मार्केटकरिता सुधारीत मार्गदर्शक सूचना प्रसिध्द केल्या असून त्यानुसार मुंबई, नाशिक व नागपूर या टर्मिनल मार्केटच्या उभारणीबाबतची प्रक्रिया सुरु करण्यात आली आहे.

मुंबई (ठाणे) टर्मिनल मार्केटकरिता मौजे बाबगाव ता. कल्याण जि.ठाणे येथील ९२ एकर शासकीय जमिन पणन मंडळास हस्तांतरीत झालेली आहे. मुंबई टर्मिनल मार्केट उभारणीचे RFQ ची प्रक्रिया पूर्ण होऊन RFP टप्प्या पूर्ण. दि. ३.३.२०१४ रोजी Unity Infraprojects Ltd. यांना लेटर ऑफ इंटेंट व OMDA देणेत आले.

नागपूर टर्मिनल मार्केटकरिता मौजे वारंगा, ता. व जि. नागपूर येथे शासकीय जागा उपलब्ध असून सदरची जागा पणन मंडळास हस्तांतरीत करणेबाबत शासन निर्णय झाला आहे. RFQ ची प्रक्रिया सप्टेंबर २०१२ मध्ये सुरु करणेत आली असून ७ प्रस्ताव प्राप्त झाले छाननीअंती ४ फर्मस पात्र ठरल्या. संबंधितांना RFP सादर करण्यात आले. त्यानंतर विहित मुदतीत एकच RFP प्राप्त झाला त्याबाबत शासनास अवगत करण्यात आलेले आहे.

नाशिक टर्मिनल मार्केटकरिता पणन मंडळाकडे जागा हस्तांतर करणेसाठीचा प्रस्ताव महसूल व वन विभागाकडे आहे. याबाबत शासनाकडे पाठपुरावा सुरु आहे.

४) मॉडर्न मार्केट - वसमतनगर, जि. हिंगोली :

टर्मिनल मार्केटच्या धर्तीवर मराठवाड्यातील मौजे कण्हेरगाव ता. वसमतनगर जि. हिंगोली येथे स्थानिक गरज लक्षात घेवून मॉडर्न मार्केट उभारण्याचे राज्य शासनाने ठरविले आहे. प्रकल्प अंमल बजावणीसाठी महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळाची नोडल एजन्सी म्हणून नेमणूक करण्यात आली आहे. सदरचे मार्केट राज्य शासनाच्या वित्तीय सहभागाने स्थापन करावयाचे असून त्यासाठी शासनाने रु.१०.०० कोटी इतका निधी मंजूर केला आहे. तसेच प्रकल्पासाठी निवडलेली मौजे कण्हेरगाव येथील २६.४० हेक्टर जमीन शासनाकडून पणन मंडळाकडे वर्ग करण्यात आली आहे. सदरचा प्रकल्प पी.पी.पी. तत्वावर उभारावयाचा आहे.

प्रस्तावित प्रकल्पाची क्षमता ४०० मे.टन / दिन असून या अंतर्गत प्रस्तावित सुविधा - कृषि मालाचे ग्रेडींग, पॅकींग, प्रशिक्षण, शीतगृह, रायपनिंग, पॅकहाऊस, गोडावून, प्रक्रिया केंद्र, इलेक्ट्रॉनिक लिल्लावगृह इ. मुलभूत

आधुनिक सुविधा आणि ऑफीस, प्रशिक्षणगृह, निवासगृह, माहिती केंद्र, बँक, पोस्ट ऑफीस इ. आवश्यक सुविधा तसेच प्रयोगशाळा, निर्यातदारांसाठी ब्लॉक, शॉपिंग सेंटर, हॉटेल, पेट्रोलपंप इ. वाणिज्यिक सुविधा.

मॉडर्न मार्केट उभारणीकरिता खाजगी उद्योजकाची निवड करण्यासाठी पणन मंडळाने Transaction Advisor (TA) ची नेमणूक केलेली असून फेज - १ ची प्रक्रिया (structuring & feasibility) पूर्ण करण्यात आलेली आहे. खाजगी उद्योजक शोधण्यासाठीची फेज - २ ची प्रक्रिया (Bid Process Management) सुरु करण्यात आलेली असून मार्च २०१२ मध्ये GTN (Global Tender Notice) प्रसिध्द करण्यात आलेली आहे. एकच प्रस्ताव प्राप्त, त्यामुळे सुधारीत RFQ cum RFP प्राप्त त्यावर कार्यवाही सुरु करणेत येणार आहे.

५) औरंगाबाद टर्मिनल मार्केट :

मराठवाडयात टर्मिनल मार्केट / मॉडर्न मार्केट उभारण्याबाबत शासन निर्णय क्रमांक -मकृप२००८/प्र.क्र. ८६/२१- स दि.३ डिसेंबर २००८ नुसार राज्य शासनाने तत्त्वतः मान्यता दिली . प्रकल्पाची अंमलबजावणी खाजगी गुंतवणूकीद्वारे करण्यात येणार आहे. प्रकल्प अंमलबजावणीसाठी कृषि पणन मंडळाची नोडल एजन्सी म्हणून नेमणूक करण्यात आली आहे. सदर प्रकल्प उभारणीसाठी कृषि उत्पन्न बाजार समिती, औरंगाबाद यांच्या जाधववाडी येथील ५० एकर जागेची निवड करण्यात आली असून ती कृ.उ.बा.स. औरंगाबाद कडून ताब्यात घेण्यात आलेली आहे.

मॉडर्न मार्केट उभारणीकरिता खाजगी उद्योजकाची निवड करण्यासाठी पणन मंडळाने Transaction Advisor (TA) ची नेमणूक केलेली असून फेज - १ ची प्रक्रिया (structuring & feasibility) चालू आहे. दि. ९.७.२०१२ च्या राज्य स्तरीय समितीच्या बैठकीत मा. मंत्री मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार राज्यातील १० लाखापेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेल्या शहरामध्ये टर्मिनल मार्केट स्थापन करणेचा निर्णय घेणेत आला. त्यानुसार औरंगाबाद येथे टर्मिनल मार्केट उभारणेबाबतची कार्यवाही करणेस मे. दाराशाँ आणि कंपनीला सुचित करणेत आलेले आहे. त्याबाबत कंपनीची/सल्लागाराची कार्यवाही सुरु आहे.

प्रकल्पास केंद्र शासनाची परवानगी घेणेसाठी प्रस्ताव तयार करून कृषि व पणन विभागाकडे सादर करणे प्रस्तावीत आहे.

६) कोकण पॅकेज :

दि. २४ जून २००९ रोजी सिंधुदुर्ग येथे झालेल्या मंत्रीमंडळाच्या बैठकीत कोकण विभागातील आंबा व काजू प्रक्रिया उद्योगाला चालना देण्याकरिता काजू प्रक्रिया उद्योग, शीतसाखळी, गोदाम, पिक कर्ज तारण इ. रु.५७५ कोटीच्या तरतुदी करण्यात आलेल्या आहेत. इच्छुक लाभार्थी पुढे येण्याकरिता दि. २२/८/२००९ रोजी स्थानिक वृत्तपत्रात (रत्नागिरी टाईम्स) जाहीरात देण्यात आली. तसेच संबंधीत माहिती पणन मंडळाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देणेत आली

दि. २९/३/२०१० रोजी शासन निर्णय प्रसिध्द झाला. या पॅकेजची अंमलबजावणी केली आहे. पणन मंडळामार्फत लघु काजू प्रक्रिया प्रकल्प अहवाल तयार करण्यात आले व इच्छुक लाभार्थींना मोफत देण्यात आले आहेत. तसेच काजू प्रक्रिया युनिट व गोदाम प्रकल्प अहवालही मागणीनुसार तयार करण्यात आले असून प्रस्ताव कर्ज मंजूरीकरिता बँकांना सादर करण्यात आले होते. सन २०१३-१४ मध्ये सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील ६९ लाभार्थींना रु. १७.२५ लाख वितरीत करण्यात आले.

७) नाशिक पॅकेज :

दि. २२ जुलै २००९ रोजी नाशिक येथे झालेल्या मंत्रीमंडळाच्या बैठकीत नाशिक विभागातील फळे व भाजीपाल्याकरिता आवश्यक पणन विषयक पायाभूत व प्रक्रिया सुविधा निर्माण करण्याकरिता रु. १३५ कोटीच्या तरतुदी करण्यात आलेल्या आहेत.

तसेच फार्म पॅक हाऊस घटकांतर्गत श्रीराम बि-बीयाणे सहकारी संस्थेस नाशिक पॅकेज व्याज अनुदान रु.४७,९९७.०० अदा करण्यात आले.

८) युरोपियन देशांना कांदा निर्यातीसाठीची निर्यात वाहतूक अनुदान योजना :

युरोपियन देशामध्ये भारतीय कांदा निर्यातीस वाव लक्षात घेता व युरोपियन देशामध्ये निर्यातीस जास्तीत जास्त प्रोत्साहन मिळावे यासाठी सहकारी संस्थांसाठी कांदा निर्यात वाहतूक अनुदान योजना पणन मंडळामार्फत घोषित केलेली होती. राज्यातून परंपरेने बहुतांश कांदा निर्यात मुख्यत्वे आखाती देश , मलेशिया , सिंगापुर, श्रीलंका , बांगलादेश इ. देशात केली जाते.

भारतातून युरोपियन देशात अल्प प्रमाणात कांद्यांची निर्यात केली जाते . परंतु युरोपियन देशात भारतातील कांदा निर्यातीस प्रचंड मागणी आहे. खाजगी निर्यातदार तसेच सहकारी संस्था यांना कांदा निर्यातीस प्रोत्साहन देणेकरिता कांदा निर्यात अनुदान वाहतूक योजना पणन मंडळामार्फत सहकारी संस्थांसाठी घोषित केलेली होती. ही योजना सन २००६-२००७ पासून घोषित केलेली होती.. त्या अंतर्गत रु. ५,०००/- (पाच हजार फक्त) प्रति रेफर कंटेनर अनुदानाची महत्तम मर्यादा निश्चित करण्यात आलेली आहे. एका निर्यातदारास एका आर्थिक वर्षात जास्तीत जास्त रु. २,००,०००/- (रुपये दोन लाख फक्त) अनुदान देय आहे. या योजने अंतर्गत पणन मंडळामार्फत सन २०१३-१४, साठी रु.११.१५ लाख एवढे निर्यात वाहतूक अनुदान सन २०१२-१३ मध्ये कांदा निर्यात केलेल्या एकुण आठ निर्यातदारांना देण्यात आलेले आहे.